

Temet nosce videndo.
 Nempe hæc omnia jussu
 Sunt exorta volentis,
 Rerum quis meat ordo.
 Te summus sapiensque
 Æternusque repertor
 Limo finxit, et artus
 Formatos animando
 Erexit, superantem
 Cuncta ut mente videret
 Omnis machina cæli.
 Te propterque creatus
 Mundus te docet omnis,
 Alter tuque vocaris
 Priscò nomine mundus,
 Hæc cui fabrica cedit.
 Te lux illa perennis
 Primævo edita jussu
 Lucis monstrat alunnum.
 Lumen nam tibi mentis
 Formans indidit auctor,
 Quæ pars te alma bearet.
 Hinc quæcunque per imos
 Errat portio sensus,
 Cæcis hæret in umbris :
 Debet portio præstans
 Partem efferre sed imam,
 Torpentemque levare.
 Hoc firmata per undas
 Cæli sphaera docere,
 Unda, et sparsa videtur.
 Hoc torpentibus arvis
 Tellus visa repente
 Fœta et germine prompsit
 Namque hæc optima vita est,
 Virtus, formaque nostra est,
 Pigros quæ erigit artus,
 Quæ torpentia novit
 Corda accendere, cuique
 Pars cedit vitiosa.
 Tu magnas modicasve

A

Cum proferre patrando
 Virtutes meditaris,
 Fructus herba vel arbor
 Misto semine gignens,
 Cultu frondet amœno.
 Solis mox tibi lumen
 Cælestis radiare,
 Splendorque incipit almus;
 Tum proferre gerendo
 Mens lustrata videbit
 Cæli digna favere,
 Tum discernere facta
 Luci aptanda vel umbris,
 Tum frænare pudenda
 Mox accensa, latentes
 Cordis tegmine sensus
 Passim a mittit in auras.
 Hi vel celsa capessunt
 Mentis culmine recti,
 Arcanoque volatu,
 Curis hi revoluti,
 Instantique labore
 Mundi commoda quærunt.
 Quin et corporis ipsa
 Terreni gravis atque
 Vergens pondere moles,
 Aut mundos parit actus
 Cum mente innocuosque,
 Vitæ et munere dignos;
 Impurosve creando,
 Fœdos atque cruentos,
 Celsum fœdat honorem.
 Vero lumine mentis
 Tunc demum ille vigebit,
 Cælestique homo sensu,
 Motus qui reget omnes,
 Obscenosque præmendo,
 Custos exeret actus.
 Æterni hunc paradisi
 Flos fructusque perennis,
 Vitæ fonsque fovebit.

B

C

• Hic nonnihil deest.

VITA SANCTI GOARIS

AUCTORE WANDALBERTO.

(Apud Mabill., Act. SS. ord. S. Bened., tom. II, ex Surio, ad ms. cod. S. Remigii Rhemensis aucto et emendato.)

In Christi nomine Prologus WANDALBERTI diaconi in Vitam et actus atque miracula B. GOARIS, editus ad illustrem virum MARCUVARDUM, abbatem monasterii Prumiæ, incipit feliciter.

1. Miracula divinorum operum humano generi fide semper integra esse suscipienda et devota glorificatione narranda, Scriptura sancta commonente et angelo hoc ipsum Tobiae sancto præcipiente didicimus. Plurima tamen eorum quæ aut per semetipsam Christi potentia efficit, aut per sanctos viros mundo in exemplum propositos operatur, propterea nostro tempore minus interdum nota et clara habentur, quod aut caducis rebus intenti parum hæc et leviter contuemur, aut ea etiam quæ in admirationem sui

nos magnitudine permovent, non tam rerum ignorantia, quam animi desidia futuræ post nos ætati scribendo transmittersse dissimulamus. Qua in re longe est nostra quam majorum nostrorum cum manifestior, tum inexcusabilior culpa. Quippe apud Gallias multos annos litterarum studia jacuere, nec facile plures per transacta retro spatia liberalium artium munere functi esse reperiuntur, quosque ad nostram ætatem principum liberalitate et optimorum virorum solertia adeo disciplinarum studia profecerunt, ut invidiam criminis merito nunc sustinere cogamur, si gesta sanctorum virorum, quæ quidem ad nostram potuerint pervenire notitiam, posterorum scientiæ deperire sinamus. Neque vero audiendi sunt qui tantum ætati præteritæ tribuunt, ut nunc quoque fieri quæ digna litteris æstimentur absoluto præjudicio neget: cum divina Providentia singulis mundi temporibus ita semper quæ humano generi pro modo et ratione congruant ordinet, ut neque nos præcorum hominum felicitatem desiderare conveniat, neque illos nostrorum temporum statum si qualis nunc agitur præscire potuissent damnaturos fuisse credibile sit. Quippe nunc quoque sunt in Ecclesia multi virtute vitæ clarissimi, et ad merita declaranda sanctorum in sacratis Ecclesiarum domibus stupenda sæpenumero miracula fiunt, quæ

A propterea pauci, aut prope nulli mirantur, quoniam sui frequentia duris jam hominum cordibus viluerunt.

2. quoniam itaque me, sancte et amantissime Patet Marchuarde, novo operi manum imponere compellitis, ut Actus sancti confessoris Christi Goaris, qui hactenus vili admodum stylo et sermone multorum auditus offendente consistenter, accuratius debeam explanare, additis ex novo miraculis quæ apud ejus memoriam a pluribus gesta fideliter referuntur; breviter eis quos hæc fortassis mea scripta movere poterunt satisfacio, me neque præsumptive corrigendi ejus operis cui majorum studia cessarent auctoritatem assumere, neque arroganter novæ condendæ scripturæ litterariam operam adhibere: B sed ut simpliciter obedientiæ debitum servem, quod in principio posui, perpendere, quod opera Dei secundum Scripturam gloriosum sit enarrare et sanctorum gesta ætati post nos hominum profutura mandare (*Prov. xxv, 2*). Equidem in hoc opere suscipiendo cum sancti viri meritis plurimum confido, tum vestro imperio, cui totum quod possim debeo non leviter moveor, neque rumusculos vel præjudicia quorumlibet mihi fore magni pendenda existimo, habituro apud benevolos si res bene cesserit absolutum veritatis et fidei testimonium.

Explicit in Christi nomine Prologus.

INCIPIT LIBELLUS

De Vita et actibus S. GOARIS, cujus festivitas celebratur pridie Nonas Julias.

Goaris patria, parentes ac virtutes.

3. Goar igitur Aquitanicæ provinciæ, quæ est totius propemodum Gallicæ pars tertia, indigena fuit, genere a majoribus clarus, patre Georgio, matre vero Valeria. Fuit autem diebus Childeberti regis Francorum, qui ortus est ex prosapia regis famosissimi Ludovici, quem primum cum exercitu suo ad Christianam veritatem B. Remigius episcopus Remorum prædicando convertit, mansitque usque ad Sigibertum regem, qui urbem Mediomatricum regni sedem habuit, omni vita probus et nobilis, actu insignis, vultu dignissimus, aspectuque jucundus, mente humilis, corpore castus, fide integer, opere conspicuus: qui ab ineunte ætate religiosus piisque actibus vitæ optimæ deditus, brevi in eum culmen sanctitatis evasit, ut et mirabilium operum patrator et secretorum cælestium cognitor fieret. Et cum in eo quotidie amor et desiderium patriæ cælestis excresceret et bonorum operum fructus subinde exuberaret, cœpit ejus vita etiam aliis exemplum ad salutem

C existere, ut multi ejus non solum prædicatione, sed exemplo quoque commoniti, ad meliorem vitam et correctiores actus a pravitate converterentur; et qui diabolo prius servierant, inciperent Christo postmodum militare.

Sacerdos factus, in Germaniam secedit; ecclesiam condit.

4. Et quoniam non potest civitas abscondi super montem posita, sancti viri eo fama ac vita profecit, ut sacerdotii gradu et honore presbyteratus a accepto, dispensator mysteriorum Christi et divini verbi in populum fieret erogator. Dehinc cum in amphorem supernorum bonorum concupiscentiam mens ejus excresceret, et visibilia cuncta despiciens in invisibilium appetitum se omni ex parte transfunderet, patriam parentesque deseruit, et in ultimæ Gallicæ fines peregrinus sæculo et cælestis patriæ civis excessit. Veniens ergo in provinciam quæ ripis Rheni fluminis contigua Tricoria nuncupatur, atque ad diocesim pertinet Treverorum infra terminos

* Goarem fuisse presbyterum ex priori Vita constat, an vero ante suum in Germaniam secessum ordinatus sit, non nisi ex Wandalberto discimus. In veterino Martyrologio Corbeiensi ac in nonnullis

Kalendaris S. Goar episcopus dicitur, qui quidem ad episcopi honorem cooptatus est, non promotus.

Wasalienses a Deo libere servire delegit. Ibi in quodam loco super rivulum qui nunc Wocara dicitur, cum permissu et voluntate episcopi qui tum urbi et populo Treverorum præerat, Felicis [at. Felicius] nomine, ecclesiam pro suis viribus construens, sanctorum in ea plurima pignora collocavit, videlicet sanctæ Dei genitricis et B. Baptistæ Joannis, aliorumque sanctorum, quos recensere necessarium non putavi.

Hospitalitate excellit.

5. In hoc itaque loco annis multis Deo servivit, vacans die noctuque vigiliis, orationibus et jejniis, studens patientiæ et præcipue hospitalitati, quam ita omni tempore secundum vires suas exercuit, ut cum virtutibus animi cunctis polleret, hanc ut propriam et singularem habere putaretur.

Paganos ad fidem adducit.

6. Cœpit interea gentilibus per circuitum simulacrorum cultui deditis et vana idolorum superstitione deceptis verbum salutis annuntiare, ut tanquam bonus evangelista qui pro Christo sua omnia dimiserat, multorum ad cognitionem vitæ perpetuæ doctor existeret. Sic factum est, ut plures e vicino pagani qui ad ea usque tempora in errore duraverant, ejus et verbo commoniti et provocati exemplo errorem spernerent, et ad vitæ viam Christum convertererent. Ac ne prædicationis ejus signorum quoque deesset auctoritas, ut incredulæ mentes, quæ ratione non poterant, ad credendum miraculis moverentur, cœpit in virtute nominis Christi sanitarum beneficia circa infirmos et membrorum debilitate multatos aliquoties operari. Quod hodieque merita hujus multipliciter petentibus præstare conspiciamus, cum ad ejus memoriam cæcos visum, claudos gressum, energuminos mentis sanitatem, aliisque pressos languoribus incolumitatem recipere cernimus, ut illud in sancto viro Psalmographi constet impletum: *Nimis honorati sunt amici tui, Deus, nimis confortatus est principatus eorum (Psal. cxxxviii, 17).*

Ejus in oratione instantiæ, et in pauperes charitas.

7. Erat ei sollemnis consuetudo, ut omni die missarum solemniam celebrans, sacrificium corporis et sanguinis Christi pro statu Ecclesiæ offerret, psalteriumque ex integro orando intente compleret, tum deinde cum peregrinis et pauperibus quibus sine pene nunquam erat cibum officio charitatis acciperet, quos oratione Deo commendabat, corporeo nihilominus alimento reficiens, ut ab eo peregrinus qui casu advenisset cum verbo salutis et ope intercessionis cibum quoque perciperet carnis. Hæc autem

^a Ober-wesel, Surio male, Vesalienses.

^b Hoc in priori Vita non exprimitur, sed tantum quod omni die missam celebraret.

^c Hinc conjicere licet voces istas, *psalmodiæ cursum*, quibus anonymus in alia Vita ejusdem Goaris hoc loco usus est, tempore Wandalberti jam fere in desuetudinem abiisse: licet apud quosdam auctores Wandalberto posteriore nonnunquam occurrant. Ekkerardus junior in cap. 3 de Casib. S. Galli de Ratperto qui sub finem sæculi ix vivebat, hæc refert:

A agebat apostolicæ sententiæ memor, quoniam hilarem datorem diligit Deus (II Cor. ix): et Christum in pauperibus et peregrinis suscipere cupiens, ut ab eo mereretur audire: *Quod uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis (Matth. xxv).*

Diabolo invidiam facessit.

8. Sed quia antiquus hostis electorum semper perfectibus invidens, eorum studiis multipliciter nititur occurrere, et omnes qui pie volunt vivere in Christo persecutionem patiuntur; hæc a viro sancto charitatis et prædicationis opera fieri diabolus acriter doluit, cœpitque illi nunc occulte, nunc etiam manifeste tentationum fraudes intellendere, ejusque propositum ut averteret modis variis laborare: quæ tamen ille cuncta æquanimitè tolerabat, qui nosset per multas tribulationes oportere ingredi regnum Dei. Quare neque a prædicatione potuit cohiberi, quin lucrandis Deo animabus operam semper impenderet; neque ab operibus charitatis, quæ permaxime Deo accepta noverat, ullatenus valuit impediri: ita ut quotidie concursus ad illum multorum fieret, qui aut a gentili vanitate ad fidei sinceritatem confugerent, aut ejus exemplo cuperent voluntariam Christo dependere servitutem.

Æmulorum vexationes patitur

9. Sed sicut honorum hominum est aliorum acibus quos laude dignos aspexerint gratulari, et eis ad suum uti profectum; ita contra reproborum mentes conantur semper recta electorum opera offuscare, et quæ imitari nolunt aut etiam nequeunt, malivolo detractiois ore et studio carpere. Unde accidit ut quodam tempore ad beatum Goaram duo sub falsa specie pietatis clientes episcopi qui tunc Treverorum præsidebat Ecclesiæ, Rustici nomine, venirent, quorum alter Albinus, alter vocabatur Adalwinus [at. Almannus], dicentes se ea quæ ad luminaria ecclesiæ B. Petri urbis jam dictæ necessaria essent questum venisse. Qui dum corporei luminis fomenta requirunt, vel magis se querere mentiuntur, quibus malivolentiæ tenebris cæcati essent celare minime potuerunt.

Accusatur apud episcopum.

10. Nam hi videntes quæ servus Christi ageret, quod scilicet Dei verbum ad se venientibus continue prædicaret, quod quotidie ab ortu lucis psalmodiæ laudes Christo persolvens, et missas deinde celebrans, postea cum peregrinis et pauperibus qui ad se venissent pranderet, quæ certe ille studio charitatis et indefesso usu benevolentiæ, non alienis

Plerumque cursus et missas negligebat, bonas, inquit, missas audivimus, cum eas agi docemus. Et Hariulfus sæculi xi scriptor in Chron. Centul. lib. iv. cap. 35, de Gervino abbate in extremis posito. Cursus, inquit, spirituales coram eo incessanter recitabantur. Observandum vero est, auctores antiquiores qui ad Caroli Magni tempora ea voce usi sunt, cursum sine addito passim protulisse: posteriores vero cursum psalmodia seu cursus spirituales vel quid simile adhibuisse.

intemperantiæ vitio faciebat : ut malis est vita bonorum gravis, arbitrati sunt se aliquam nactus occasionem, qua servum Dei accusare, vitamque illius possent aliquatenus infamare : ita ad patronum redeuntes, cœperunt alia pro aliis mentientes dicere, vidisse se in illo quæ ad reprehensionem et destructionem aliorum valerent plurimum, ipsum esse Goarem magis edacem vini que potatorem, quam Dei (quod putetur ab imprudentibus) sacerdotem : quippe qui mane comedat ac bibat, nec possit consuetum aliis legitimumque cibi sumendi tempus et modum servare : et qui propterea prædicet, ut obtentu verborum vitia morum celet, aliaque perplura gerat quæ nisi fuerint auctoritate pontificali cohibita, ipsi episcopo sint contumeliæ et vituperationis maculam illatura, tanquam qui hæc in sua diocesi ab homine alienigena et mente capto fieri sinat. Debere Goarem publicis Ecclesiæ sisti iudiciis, suorumque actuum reddere rationem, ne insolentia concessa crescat in alios, et quo pluribus ita licuerit agere, hoc pontificalis auctoritas amplius infirmetur. Hæc ab eis dicebantur : sed dum servo Christi calumniam struunt, divino iudicio et sancti viri clariorem reliquis hominibus vitam fecerunt, et ipsi quam essent damnabiles innotuerunt.

Ad episcopi iudicium provocatur.

11. Itaque episcopus Trevirorum hæc a suis super viro Dei audiens, ut est interdum animus prælatorum, maximeque carnalium, diversis occupationibus serviens, quoque circa multa dividitur, eo fit minor ad singula, nec discernere facile valet quid qua ex causa a plerisque dicatur : motus suorum sermonibus eosdem ad beatum Goarem cum festinatione redire præcepit, mandans uti eum sibi quantocius exhiberent habituro super ejus actibus quæstionem. Illi celeriter ad sanctum virum, ut præceptum erat, reversi, volentesque simulatione callida dolos suos et accusationem celare, cum tamen hæc eum minime laterent, salutant eum ex nomine sui pontificis, petere illum atque mandare ut ad se debeat sub celeritate venire. Quo audit vir simplici animo circa omnes magna exultatione repletus gratias egit Deo, et quod visitationem sui pontificis, mundatumque ad eum properandi meruisset accipere gratulatus dicens : *Faciat Dominus, faciat ut possim, quia obedientia sine mora exhibenda est. Etsi enim suspectam habere poterat episcopi jussionem, nec facile quam ob causam accersiretur posset latere, considerabat tamen Domini ad apostolos auctoritatem dicentis : Qui vos spernit, me spernit, et qui vos audit me audit (Luc. x). Et illud apostoli Petri : Subjecti estote omni humanæ creaturæ propter Deum (I Petr. ii).*

Episcopi nuntios noctu retinet.

12. Quoniam tamen diei terminus imminebat, nec iter statim arripere poterat, exsecutores suos ea nocte detinuit, et qua circa omnes solitus erat usus humanitate, cœnam secundum vires suas instruens,

pro labore illos viæ refecit, ipse ut consueverat in Dei laudibus hymnisque pernoctans. Orta prima luce ut quot diebus agebat, psalmodiæ et orationum vota Deo persolvere cœpit : tum demum ubi id peregit, missarum solemnia exorsus implevit. Præcepit deinde discipulo ut exsecutoribus suis sibi que prandium sicut posset instrueret. Fili, inquit, para nobis de substantia nostra convivium, ut nobiscum legati nostri pontificis epulentur : forsitan addet Deus aliquem pauperem qui possit in Christi charitate cibum una potumque percipere. Id ut homines malivolæ mentis et jamdudum animo corrupti mandari audierunt, ultra non valentes pestem malitiæ internæ dissimulare, quid mente gerant ostendunt : et tanquam qui perverse viventem juste reprehenderent aiunt : Neque tu bene agis, qui legitimum tempus et canonicum sumendi cibi contemnis : neque nos tibi hac in re consentimus quin maturas diei horas in percipiendis escis sustineamus. Quasi regnum Dei sit esca et potus, et non justitia et pax et charitas : vel in cibo sumendo tarditas magis quam modus et temperantia valeat : aut vir sanctus hæc causa ventris et non benevolentia ageret, qui propterea utique cibum apparari præceperat, ut quos maturius proficisci velle putaret, propter itineris laborem mane rediret, et ne jejunos abire hospites sineret, in quibus licet indignis Christum se suscepisse gauderet. Ut ergo illos obstinate sibi resistere vidit immodeste, ut erat semper tranquillo animo dixit : Mala domus est, in qua Dominus non timetur. Vos autem si vere Deum timeretis, charitatem utique non recusaretis. Dum hæc loquitur, venit ejus puer et indicat peregrinum stare pro foribus. Quo audit gavisus est et recepto in domum peregrino ait . Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum ! Appositaque mensa cibum una cum peregrino et ipse cepit.

Æmulis suis viaticum suppeditat B. Goar.

13. Exsecutores hæc videntes, cum ingenti festinatione et alacritate suos equos straverunt, dicentes tum se pro certo causam invenisse, qua Goarem accusare, et manifesti criminis apud eum a quo missi fuerant insimulare valerent. Rogaverunt tamen uti pro labore viæ et itineris necessitate aliquid eis cibi et potus quod in via percipere possent tribueret. Id ille qui plenus semper charitatis esset, et omnibus etiam ingratis benefacere paratus jucunde accepit : eisdemque suis exsecutoribus quæ petierant in vasa poni præcepit. Sic accito in comitatum viæ quo utebatur semper ministro, una iter ad urbem Trevirorum aggressus est.

Fame ac siti divinitus torquentur.

14. Jam advenerat diei medium tempus et illis euntibus sol altiore sui cursus axem conscenderat, cum ecce in vindictam sui servi adest ultio divina, et qui paulo ante oblatam sibi pro charitate cibi potusque respuerant copiam, esurire vehementer ac sitire cœperunt, tum etiam tanta lassitudine affliti, quantam essent experti nunquam. Inter hæc vir san-

cius in laude divina et Psalmis meditabatur, illud A Apostoli exsequens : *Sine intermissione orate, in omnibus gratias agite (I Thess. v)*. Cumque jam sextum viæ milliarium compleissent et in eum locum venissent qui Pauli campus dicitur, Albuinus collegæ Adalwino dixit : *Fames me ingens et sitis habet. Cui ille : At ego nisi celerius bibero, e vestigio moriar. Constituerunt itaque ad quemdam rivulum, quem in vicino noverant descendere, ut ex eo bibere et circa ripas ejus cibum sumere deberent. Sed ubi eo ventum est, nihil aquæ penitus invenerunt : quippe eis in quibus malitiæ vis exarserat, aqua rivuli nutu Creatoris aruerat. Miserunt deinde manus ut ex sacculis escas quas a viro sancto datas meminerant sumerent : sed et ipsi vacui sunt reperti. Et recte, qui charitate quæ honorum omnium est plenitudo vacui B erant, vacua invenerunt vasa in quibus alimenta a viro charitate pleno perceperant.*

S. Goar eos mirabiliter pascit..

15. His perturbati, cum necdum culpam suam plene cognoscerent, et quid circa se ageretur mirantes, iter in equis agerent; eoque excrevit lassitudo eorum, ut Albuinus de equo velut exanimis caderet, et Adalwinus ad virum Dei se conferens, magnis precibus ut sui et collegæ miseretur exposceret. Tum ille qui legisset : *Si esurierit inimicus tuus ciba illum, si sitit potum da illi; hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput ejus (Rom. xii)*; et Dominum præcipientem attenderet : *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos (I Joan. iii)*, ei C qui se rogabat respondit : *Fili, recordari oportet quia Deus charitas est et qui manet in charitate in Deo manet, et Deus in eo. Proinde hodie cum me vobis pro amore Christi cibum offerentem et ipsum percipientem vidistis, non debueratis charitatis officium recusare. Nunc autem ad correctionem vestram operatur hæc Deus, ut ejus admonitione correcti discatis charitatem quæ est vinculum perfectionis amplecti. Dum hæc loquitur, conspicit eminus tres cervas ingentis formæ, tanquam suo numero Trinitatis mysterium præsignantes. Invocata mox Trinitatis virtute, cervas consistere quoad vellet ipse præcepit. Illis confestim obedientibus et bruto licet sensu nomini divino cedentibus, ac tacite hominum duritiam et inobedientiam accusantibus, vasculum accepit et ad cervas perveniens earum ubera D mulsit. Tum eas abire permittens, lacte quod mulserat illorum qui ut exanimis jacebant membra pertractavit, statimque eos pristinæ virtuti et incolumitati restituit. Præcepit deinde ut ad rivulum reversi aquam haurirent, ac de sacculis cibos accipientes jejuna corpora relevarent. Sic factum est, ut qui prius propter offensam viri sancti vacua vasa et arentem rivum invenerant, ejus postmodum venia impetrata et in rivo aquam sufficientem et in vasculis suis escas quas posuerant reperirent.*

Prælati obediendum esse probat.

16. Eis ergo manducantibus, et quæ erga se ipsos

gesta viderant mirantibus atque stupentibus, cepit beatus Goar exquirere quid causæ esset quod eum ad se episcopus evocandum putasset, sibi mirum videri quid negotii secum pontifex habere velit. Nam nos, inquit, obedientiam prælati exhibere debemus, nec sine causa est quod divina circa nos potentia per feras hodie monstrare dignata est, sed ut ostenderet quam gerat suorum servorum curam, et quam non deserat in se sperantes, quoniam potens est Dominus parare mensam in deserto, et quam magnificata sunt opera tua, Domine. Hic illi timore et metu depressi nihil respondere, sed putare se repente interituros, quod in servo Christi tantam cernerent virtutis efficaciam, quem essent ausi aliquatenus contristare. Iter post hæc ageates, multa die Treviros pervenerunt : quo ut ventum est, vir sanctus, ut illi perpetui moris erat, ecclesiam est ingressus, uti se et causam suam Domino commendaret.

Ab episcopo in calumniâ rapitur.

17. Qui autem illum deduxerant, ad episcopum quantocius venientes, cuncta quæ in itinere contigissent, quæque in Dei homine conspexissent ex ordine retulerunt. Ille cum debuerit in admirationem divinatorum operum converti, et Deum in sancto ejus laudare, in furorem accensus cepit sibi astantibus dicere, ea quæ Goar egerit, non tam ope divina, quam magica arte et maleficiis ab eo esse patrata : nec in illo aliquod veræ virtutis indicium posse existere, qui carni et ventri subditus mane comedat ac bibat, et jejunii inediaque sit impatiens : cum antiqui sancti et justii per jejunium et abstinentiam atque eleemosynas Deo placuerint. Hæc ita jactabatur, tanquam sola abstinentia quis aliquando, et non charitate sinceroque in Deum amore sanctus existit.

Cappam ad solis radium suspendit.

18. Dum hæc apud episcopum geruntur, præseate clero ecclesiæ, venerabilis sacerdos domum in qua cum suis rusticis episcopus consederat ingressus est, cepitque prospicere quam in partem vel discipulus quo comite venerat concederet, vel ipse cucullum suum posset appendere : cum ecce videt in angulo domus tanquam vectem ligneum parieti hærentem, (erat autem solis radius per modicam fenestram ingrediens) ad quem accedens, quoniam ut dictum est, vectem putabat, in eo cappam suam appendit, juxtaque discipulum stare præcepit. Neque mirandum est solis radium ad obsequium viri sancti ligni duritiam præbuisse, cum qui Creatori devote famulatur, ei sit etiam creatura ex Creatoris voluntate subjecta.

Magicæ artis calumniam a se propellit.

19. Hoc dum episcopus cerneret, quæri cepit quid sibi vellet, quod ad solis radium vestem suam Goar appenderet : non esse id divini miraculi, quod homo infirmus tanta præsumat : magis illum hæc jactantia et prestigiis artis magicæ, quam virtutis merito facere. Proinde accederet propius et ratio nem suorum operum redderet : sibi mirum videri,

quod in quo nulla sit excellentia sanctitatis, feras A mulgeat, et solis radio pro ligno utatur. Hæc dum ex viro sancto quærentur, et in simplicem puramque hominis Dei conscientiam calumniæ instruuntur, vir sanctus qui sibi bene esset conscius, nihil unquam se malarum artium didicisse simpliciter respondit : Deus iudex justus, fortis et longanimis, scrutator cordium et secretorum inspector, novit me nihil prorsus artis magicæ aut scisse aliquando aut scire, neque parti adversæ in aliquo velle præbere consensum. Feras autem mulsi non ullis incantationibus, quarum scio omnino nullam, sed quod ad salutem eorum qui me comitabantur pietas mihi divina concessit et ordinavit implevi; neque vestem meam de solis, ut dicitur, radio pendere scio, sed de fuste roboreo. Quod autem mane comedere B dicor et bibere, videat qui inspicit omnia et iudicet, gula vitio aliquando an charitatis officio egerim.

Trevirorum mos erga infantes exposititos.

20. Hæc illo dicente, supervenit puer quidam ex clericis ecclesiæ nomine Leobgisas in ulnis infantulum gestans, qui ab hora nativitatibus tres tantum noctes implese putabatur, et cuius qui essent parentes ignorabatur. Moris quippe tunc Trevirorum erat, ut cum casu quælibet femina infantem peperisset cuius nollet sciri parentes, aut certe quem pro inopia rei familiaris nequaquam nutrire sufficeret, ortum parvulum in quadam marmorea concha quæ ad hoc ipsum statuta erat exponeret; quæ etiam concha nunc in monasterio Prumia, dono Pippini clarissimi C regis aquæductibus mancipata, fratribus aquam coram refectorio præbet; ut cum expositus infans reperiretur, existeret aliquis qui eum provocatus miseratione susciperet et enutriet. Si quando igitur id contigisset, custodes vel matricularii ecclesiæ puerum accipientes, quærebant in populo, si quis forte eum suscipere nutriendum et pro suo deinceps habere vellet; ubi ad eam rem offerret se aliquis, infans qui esset expositus episcopo deferebatur, et ejus privilegio, auctoritas utriusque habendique parvuli ei qui a matriculariis susceperat firmabatur.

Infantis loquela Goar innocentiam suam tuetur.

21. Id ergo tunc accidit : et infans in concha re- D pertus a clerico suprascripto, in præsentiam est episcopi ecclesiæque delatus. Quo viso, episcopus ad suos conversus : Nunc, inquit, probare facile poterimus, si Goaris opera ex Deo sint, an ex adversario. Manifestet nunc nobis qui sint hujus qui illatus est pueri parentes; et si divina virtute nititur, ut contra nature usum, infans trium dierum loquatur, suorumque parentem nomina indicet faciat. Aretatur hac vir Domini conditione; imperatur ei ab episcopo ut ad demonstrandam suorum actuum innocentiam et simplicis animi sanctitatem hoc miraculi opus exhibeat. Debere illum tale aliquid agere, quo ad audiendum illum imitandumque dubitantium animus roboretur; qui si hoc agere vel nolit, vel minime possit, futurum continuo ut, neque præte-

ritis ejus actibus, neque ei quæ de se ferat innocentia puritatis credatur; et quæ egisset eatenus essent maleficiis penitus ascribenda: quare et in eum capitalis animadversio, ut in magum et maleficum, fieret. Tum vir beatissimus contristari vehementer et affligi cœpit, quod talia ei a suo pontifice mandarentur, in quibus et attendendis videretur esse nonnulla præsumptio, et recusandis difficillima necessitudo: sibi semper conscientiam propriam et superni iudicii testimonium suffecisse, non oportere talia imperari, non hæc sua qui se sciret in omnibus peccatorem, sed sanctorum esse miracula. Quoniam tamen episcopi præceptis resistere non valebat, simul et ne eorum qui se audire soliti essent conscientia infirma in sui æstimatione falleretur metuere poterat, ad preces conversus et Deo suppliciter manus extendens, ait: Christe, qui temetipsum pro redemptione hominum exinanisti et formam est servi dignatus accipere, fac mecum quamvis indigno tamen clientulo tuo misericordiam, et virtutis tuæ in hac necessitate potentiam ostende, ut cognoscat præsens episcopus et plebs ejus, quia te diligo, te adoro, tibi non fecte servire desidero, Creator omnium et Redemptor. His dictis, ad bajulum infantis accessit, quæsivitque quot noctes infans idem ab ortu impleset. Cum tres illum jam a nativitate noctes habere dixisset, vir Domini subjunxit: Trinitas sancta, te invoco, atque te, infans, in nomine Trinitatis adjuro, ut genitores tuos nominatim et clare designes. Tum infans protenta ad episcopum manu, absolutissimo sermone respondit: Iste est pater meus Rusticus episcopus et mater mea Flavia nuncupatur. Sic, justissimo Dei iudicio, dum in servitium Domini isdem episcopus calumnias molitur, et opera quæ debuerat admirari maligno fraudis commento nititur offuscare, quæ essent ejus facta, qualisque in secretis suis existeret qui palam de aliis iudicaret, manifeste cunctis innotuit.

Episcopum ad pœnitentiam hortatur; septenam pro eo pœnitentiam promittit.

22. Itaque ubi proditum se vidit episcopus, et quæ celari posse crediderat omnibus revelata conspexit, confusus ad beati viri pedes prociidit, indubitanter tum se agnoscere dicens sanctum et Deo acceptum esse Goarem, cujus virtute, imo divina pro eo ultione crimen quod nullum præter se et eam cui illicite fuisset admistus, unumque puerulum suum scire, aut scitutum aliquando putaverat, per innocentem tunc et necdum ex usu loquentem infantulum cerneret patefactum. Vir autem sanctus rem gestam perpendens, stabat stupefactus et hærens, atque ex imo cordis suspiria gravissima ducens, et versus ad episcopum plangere cœpit, quod per se videretur pontifex publicatus; fuisse dicens meliorem spontaneam secretaque confessionem; oportuisse eum antequam publice notaretur, conscientia reatum emendatione voluntaria et satisfactione congrua tergere, quippe veram, fixamque esse sententiam: *Nihil opertum*

quod non reveletur, et occultum quod non sciatur A

(*Math. x*). Proinde suadere se, uti consiliis salu-
 ribus acquiescens, suscipiat pro reatu proprio duram
 prolixamque pœnitentiam ex iudicio sacerdotum,
 et talem quæ non verbis solummodo constet, sed ex
 mentis secreto procedat, verisque lacrymarum gemi-
 tibus atque contritione spiritus Deo, qui vitam
 cunctorum desideret, satisfaciatur. Laboret intente
 quemadmodum diabolo, cui commisso tanto scelere,
 lucrum de se et lætitiâ fecerit, tristitiâ et confu-
 sionem, acta condigne pœnitentia faciat; non esse
 cuiquam, nedum ipsi de venia desperandum, quando
 ipse Dominus per prophetam clamet: *Nolo mortem
 peccatoris, sed ut convertatur et vivat, et in quacun-
 que die peccator conversus fuerit, omnium iniquita-
 tum ejus obliviscar (Ezech. xviii)*; et per se in B
 Evangelio dicat: *Non veni vocare justos, sed pecca-
 tores ad pœnitentiam (Luc. v)*. Cumque ad dimitten-
 dum superna clementia sit parata, oportere homines
 esse ad pœnitendum promptissimos; se vero eo in
 illum esse animo, ut, juxta virium mediocritatem, pro
 peccato ejus septem annis pœnitentiam suscipere et
 consummare velit, assiduisque precibus et lamentis
 Deum pro illo cupiat exorare: quanquam non igno-
 ret futuros plures bonos et meliores viros qui ejus
 lapsum plangere et suis orationibus studeant suble-
 vare, juxta illud apostoli Jacobi: *Orate pro invicem,
 ut salvemini (Jac. v)*. His verbis et similibus ad pœ-
 nitentiam et satisfactionem episcopum exhortatus
 est, et charitate qua erga cunctos fervebat illius
 casui compatiens, veniam ei a Domino postulabat, C
 memor sententiæ apostolicæ: *Quoniam qui converti
 fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit ani-
 mam ejus a morte (Ibid.)*.

*Modeste de se ac de episcopi crimine Sigiberto res-
 pondet.*

23. Hæc postquam ita gesta sunt, fama horum ad
 regem Sigibertum velocissime venit; statimque suos
 ad beatum Goarem legatos dirigens, eum ad se
 accersendum curavit. Moxque ut apud se esse cog-
 novit accitum, interrogat super his quorum ad se
 esset fama delata, legatis scilicet episcopi et feris
 quas mulserat, episcopo quoque ipso et infante, qui
 præter tempus esset locutus ætatis. Ad hæc cum ille
 nihil omnino responderet, ne quid de se passim
 jactare videretur, commotus rex per obedientiam
 quam ipse vir Dei regibus, principibusque et sacer-
 dotibus debeat, præcipit ut super quibus interroga-
 retur per ordinem aperiret. Tum demum necessitate
 compulsus, ex percunctante rege quærit quæ sint
 quæ a se velit audire. Cum ille de legatis et feris,
 atque episcopo se quærere respondisset, sanctus vir
 petiit ut ipse rex quemadmodum res gestas audisset
 ediceret. Ut hoc a rege factum est, et per ordinem,
 ut rerum gestarum fides ad se pervenisset explici-
 tum, beatum Goar subjunxit: Obedientiam negligere
 non debeo, nihil tamen aliud ex me audies quam
 quod ipse dixisti, nam aliis ~~vis~~ factum quem-
 admodum tibi relatum est.

Episcopatum recusat.

24. Tunc rex admiratione repletus, cœpit palam
 omnibus enarrare quæ ipse de viri sancti actibus
 agnovisset. Cumque hæc prosequeretur, universi
 acclamare dignum esse Goarem qui, expulso Rusti-
 co, Trevirorum episcopus fieret, non id actum sine
 ordinatione divina, debere præesse Ecclesiæ eum
 qui signis et virtutibus, vitæque meritis pastoralis
 officii dignitatem posset in omnibus adornare. Rex
 etiam læto et alacri animo acclamantium voces cu-
 piebat implere. Itaque, cum favore eorum qui ade-
 rant sacerdotum et primorum palatii, præcepit ut
 episcopatum jamdictæ Ecclesiæ Goar acciperet. Ille
 vero qui non sua quæreret, sed quæ aliorum, et qui
 illud viri sapientis servare, sciret; *Quanto magnus es,
 humilia te in omnibus (Eccli. iiii)*; et illud Domini-
 cum; *Cum omnia feceritis, dicite, servi inutiles sumus,
 quod debuimus facere fecimus (Luc. xvii)*, morere
 et contristari, regisque imperium graviter ferre, me-
 liusque dicere sibi esse mori quam episcopi sedem
 arripere, debere regem in sacerdote divinam consi-
 derare scientiam qua dicitur: *Non est discipulus
 super magistrum, neque servus major Domino suo
 (Math. x)*; et: *Si patrem familias Beelzebub voca-
 verunt, quanto magis domesticos ejus (Ibid.)?* non
 esse negandum episcopo pœnitentiæ locum, omnium
 in cœlis regem esse qui de singulis judicet, a quo ut
 velit ipse rex sibi peccata dimitti, sic debeat Rusti-
 cum permittere ut ex illo suorum actuum veniam
 sedulus expetat; non esse tam facile deiciendum
 officio sacerdotem, quando omnes mortales fragiles
 simus et ad peccandum ex carnis infirmitate pro-
 clives.

Rege urgente inducias petit.

25. Ad hæc quæ visa sunt rex respondit;
 exitus tamen orationis fuit, se neque episcopo
 pœnitentiam denegare, et consiliis ejus per quem
 talia sint patrata miracula velle id omnibus ob-
 edire; neque tamen posse sacerdotum senten-
 tiæ et iudicio populi contraire, quin ipsum ut
 petatur ad episcopatum faciat promoveri. Tunc
 vir sanctissimus, ubi obstinate sibi regem vidit obsi-
 stere, humiliter eum et cum lacrymis petiit, ut
 copiam sibi eundi ad cellulam propriam faceret, ut
 secum aliquandiu liberius tractare, et sic demum illi
 quod videretur congruum respondere valeret. Id
 continuo rege permittente, et ut post viginti dies ad
 se Mediomatricum urbem, quæ nunc Mettis vocatur,
 redire præcipiente, recessit ad cellulam, aliud sine
 dubio interim agere disponens quo possit regis de-
 clinare propositum. Ut ergo pervenit ad cellam,
 sese in orationem prosternens, Dominum cœpit in-
 tente et cum genitu deprecari, ut se a tanto onere
 curæ pastoralis misericorditer dignaretur eripere;
 sufficere sibi ut secreto et in abditis conscientie ipsi
 diebus vitæ suæ serviret, nec se posse onus quod rex
 vellet imponere sustinere. Cumque in his precibus
 persistens semetipsum affligeret, ex voluntate Dei

febre valida correptus ægrotare cœpit, et longo corporis iaccommo-
 fatigari. Quid plura? Sic res accidit et eum habuit exitum, ut quem post viginti
 dierum excursum visurum se rex æstimaverat nec in septem annorum spatio videret. Atque eo modo
 circa famulum suum divina Providentia agit, ut et instantiam regis ad episcopatum se cupientis promovere
 declinaret, et quod episcopo pollicitus fuerat septem scilicet annorum pro eo supplicationem licet in
 infirmitate positus adimpleret. Nam cum omni vitæ suæ tempore, tum maxime illis septem annis orationi
 vacavit, orans sicut Apostolus præcipit pro omnibus hominibus, pro regibus et omnibus qui in sublimitate
 erant ut quietam et tranquillam vitam agerent in omni pietate et castitate (I Tim. ii). Eisdem autem
 annis septem exactis, sine cessatione lacrymas fundebat, et assidue Dominum precabatur, memor ejus
 sententiæ: quoniam qui seminant in lacrymis in gaudio metent (Psal. cxxv); et sciens finem vitæ suæ
 non multum abesse, cupiensque dissolvi et esse cum Christo (Philip. ii).

Sigibertum præ infirmitate adire non potest.

26. Itaque postquam annorum septem spatium evolutum erat, Sigiberto regi in mentem venit quid
 super sancto Goare tam sibi, quam populo et proceribus palatii placuisset; atque e vestigio legatis ad
 illum missis, orat uti ad se venire debeat. Sed vir spiritu Dei plenus, qui sciret dissolutionem sibi corporis
 imminere, legatis prophetica voce respondit: Dicite, filioli, domino vestro, quoniam faciem meam non est
 in præsentia vita visurus, nisi forte velit ad cellulam nostram ipse venire, quoniam infirmitati
 gravissima comprehensus, nusquam progredi valeo; quanquam hæc divinæ pietatis flagella longe sint
 meis meritis leviora. Hæc cum legati ad regem responsa pertulissent, contristatus ille dicere cœpit:
 non esse se dignum talem habere doctorem, neque plebem quæ tantum mereretur possidere pontificem.
 Misit tamen adhuc alios, per quos petiit obnixè, ut usque ad suam præsentiam vir sanctus fatigati
 dignaretur, neque se desideranti magnopere principi denegaret. Qui ut venerunt servum Christi multo
 validius febre laborantem et prolixius ægrotantem, atque in Dei laudibus jugiter persistentem invenerunt.
 Quibus apud se positus vir sanctissimus ait: Nolite, o filioli, aut vos ipsos, aut regem vestrum ulterius
 fatigare, quoniam certum habeo et ita ex pietate superna confido, me neque extra spatium loci istius
 amplius egressurum, neque ullam eversionem aliam quam ad sepulturam propriam subiturum. Ita in
 proposito permanens, fixus in Dei laudibus et oratione durabat.

Sepulturæ suæ locum et ministros a rege postulat.

27. Tum missi illi qui ad eum venerant, quid sibi per ipsos ab rege vellet impetrari percontabantur

Libellus de Vita et actibus sancti ac beatissimi GOARIS

A Quibus ille respondit: Petitio mea sola hæc est, ut si ei placet, de hoc loco amplificationem meritum et causam retributionis æternæ sibi in regno cœlorum acquirat; et cum extremus mihi in hac vita dies et debitus finis advenerit, auctoritate sua et imperio ad me Agrippinum et Eusebium sacerdotes venire faciat, qui meum corpusculum debeant sepulturæ mandare. Hoc accepto responso, ad regem qui missi fuerant revertuntur, verba sacerdotis et preces ex ordine referentes. Ea rex ut cognovit, graviter commotus ingemuit, faciesque ejus immutata est, quoniam tantum virum cito se amissurum videbat. Moxque suprascriptos ad se sacerdotes accersiens, pro voluntate viri sancti eos proficisci ad cellam illius jubet, mandans ut quæ ille præciperet cum omni diligentia et studio adimplerent.

Moritur ac sepelitur.

28. Itaque post illos, quos memoravimus supra, septem annos, triennio et tribus mensibus in infirmitate et Dei laudibus exactis vir beatissimus plenus dierum et operibus bonis, actibusque justitiæ consummatus, positus coram suprascriptis sacerdotibus et compluribus aliis bonis et honestis hominibus, in cellula sua in qua multos annos Deo serviens egerat, decessit pridie Nonas Julias, relinquens corpore sæculum, cujus voluptates et desideria olim pro amore patriæ supernæ reliquerat; et ad eum quem incessanter concupiverat regem Christum felicitatemque cœlestis vitæ perveniens, futurus ibi sine fine possessor æternorum honorum, qui hic bona quæ putantur præsentis temporis cum potuerit noluit possidere, et habiturus cum Christo domum non manufactam æternam in cœlis, cui in suis membris domum suam pauperem et terrenam fecerat frequenter hospitium. Ejus jam exanime corpus Agrippinus et Eusebius, alique qui aderant sacerdotes et nobiles viri cum summo honore et reverentia curaverunt, atque in eodem loco et ecclesia quam ipse construxerat, sepulturæ mandarunt.

Auctoris fides et peroratio.

29. Hæc habui de Vita sancti viri Goaris quæ scripturæ mandarem, accepta ex vetustis et perantiquis exemplaribus, quorum rerum gestarum narratione veritatem fide integra subsequens, solam sermonis quæ eruditos non parum offendere poterat simplicitatem pro vestra voluntate, vir clarissime paterque venerande, corrigere studui, optans et meipsum et omnes qui hæc lecturi sunt, tanti viri intercessione et meritis apud divinam semper adjuvari clementiam, ut qui ex infirmitate carnis humanæ et conditione mortalis vitæ multa quotidie contra leges divinas agimus, ejus qui quoad vixit integre legi Christi servivit interventu, et peccatorum pondere sublevari et ad bene vivendum mercamur opitulari, præstante Domino Jesu Christo, cui est cum Patre et Spiritu sancto honor et gloria in sæcula sæculorum, Amen.

confessoris, editus a WANDALBERTO diacono, explicit feliciter.

* Imo ex primarii auctoris mente, tres anni quibus S. Goar afflicta fuit valetudine, inter septem annos

illos computandi sunt.